

Cours de tibétain - analyse - 15e pratique

Les 37 pratiques des bodhisattvas - Analyse

15e pratique : “la patience face aux reproches”

14) ལྷན་པ་ལ་བཟོད་པ།

འགྲོ་མང་འདུས་པའི་དབུས་སུ་འགའ་ཞིག་གིས། །

མཚང་ནས་བྱས་ཤིང་ཚིག་ངན་སྤྲོན་ཡང་། །

དེ་ལ་དགོ་བའི་བཤེས་གྱི་འདུ་ཤེས་གྱིས། །

གྲུས་བས་འདུད་པ་རྒྱལ་སྤྲུལ་ལག་ལེན་ཡིན། །

15) S'incliner avec respect devant ceux qui dévoilent nos fautes
Et nous insultent dans une assemblée,
Et les considérer comme des amis spirituels,
C'est agir en bodhisattva¹.

15) Au milieu d'une réunion de nombreuses personnes, alors que certains,
bien qu'ils dévoilent nos fautes cachées en en parlant ouvertement et en professant des
insultes,
du fait de les concevoir comment étant nos amis de bien,
leur rendre hommage avec respect est une pratique des filles et fils des vainqueurs².

14) [ལྷན་པ་+ལ་] [བཟོད་པ།]

[འགྲོ་མང་འདུས་པ་+འི་+དབུས་+སུ་] [འགའ་ཞིག་+གིས།] །

[མཚང་+ནས་] [བྱས་+ཤིང་+ཚིག་ངན་སྤྲོན་+ན་ཡང་] ། །

[དེ་+ལ་] [དགོ་བའི་+བཤེས་+གྱི་+འདུ་ཤེས་+གྱིས།] །

[གྲུས་བས་+འདུད་པ་] [རྒྱལ་སྤྲུལ་ལག་ལེན་ཡིན།] །

¹ Traduction Padmakara.

² Traduction littérale jm.

Vocabulaire 15e pratique

👉 Vous retrouverez des informations concernant les particules dans le document qui présente un résumé des explications du Clair Miroir.

སྐྱོད་པ་	blâme, critique, rabaissement
Un des huit dharma mondais, le contraire de la louange : la critique et le mépris.	
བརྗོད་པ་	patience
འགྲོ་མང་	beaucoup de personnes
འདུས་པ་	réunion
དབུས་སུ་	au milieu de
འགའ་ཞིག་	quelques
མཚང་	faute cachée, défaut
བྱུས་	récite, dire

Dans le commentaire, c'est le verbe འདུ་ "excaver, faire sortir" qui est utilisé, ce qui est a priori plus en rapport avec མཚང་ qui indique les fautes que l'on cache au fond de soi, que l'on dissimule. Toujours dans le commentaire, on trouve མཚང་འདུ་ qui apparaît dans certains dictionnaire comme le fait d'exposer ses fautes.

ཤིང་	et, gérondif
ཚིག་ངན་	mauvaise parole
སྐྱོད་	dire, parler
ན་ཡང་ / ནའང་	cependant, bien que, même si
དགེ་བའི་བཤེས་	ami de bien, de vertu
འདུ་ཤེས་	notion, perception, conception
གུས་པ་	déférence, respect, dévotion
འདུད་པ་	rendre hommage

Annexe : commentaire de Chökyi Drakpa

La 15e pratique est le 4e sous-point du premier point : མི་འདོད་པའི་ཚོས་བཞི་ལམ་དུ་འབྱེར་བ། “l’intégration à la voie des quatre choses indésirables”, qui lui est divisé en quatre sous-points.

Le premier sous-point de la première des *quatre choses indésirables à intégrer à la voie* est : མི་རྟོན་པ་ལ་བཟོད་པ་ “être patient face aux déconvenues”. Le deuxième sous-point est : རྒྱལ་བསྐྱེད་པ་ དུང་ལེན་གྱི་བཟོད་པ། “la patience qui accepte volontairement les difficultés”, sujet de la 13e pratique³. Le troisième sous-point est : མི་སྦྲན་པ་ལ་བཟོད་པ། “la patience face aux blâmes”, pour la 14e pratique. Et le quatrième sous-point est རྒྱུད་པ་ལ་བཟོད་པ། “la patience face aux reproches”, ou alors, en suivant le commentaire, རྒྱུད་པ་ལམ་དུ་འབྱེར་ཚུལ་ “la façon d’intégrer l’opprobre dans la voie”.

བཞི་པ་ནི།

འགྲོ་མང་འདུས་པའི་དབུས་སུ་འགའ་ཞིག་གིས། །

མཚང་ནས་འབྱུ་ཤིང་ཚིག་ངན་སྦྲ་ན་ཡང་། །

དེ་ལ་དགོ་བའི་བཤེས་གྱི་འདུ་ཤེས་གྱིས། །

གུས་པར་འདུད་པ་རྒྱལ་སྐྱེས་ལག་ལེན་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

དོན་ནི། རྒྱུ་འགྲོ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འདུས་ཤིང་འདུས་པའི་དབུས་སུ། གཞན་འགའ་ཞིག་གིས་བྱོད་ལ་ཚོས་ དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐད་ནས་སྦྱོན་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་ཡོད་ཅེས་དངོས་སུ་མཚང་ནས་འབྱུ་ཤིང་སྦྲ་ར་གཏོང་ བའི་ཚིག་ངན་ཤིན་ཏུ་རྒྱབ་མོ་སྦྲ་ཚོགས་སྦྲ་ན་ཡང་། དེ་ལ་ཁྱོ་བས་བསྐྱེད་ཏེ་མཚང་འབྱུ་དང་སྦྱོན་བརྗོད་ པ་སོགས་གཞོན་ལན་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད། སྐར་ཡང་དེ་ལ་ཤིན་ཏུ་དྲིན་ཆེ་བའི་དགོ་བའི་བཤེས་གྱི་འདུ་ ཤེས་གྱིས་ [p64] གུས་པས་འདུད་པར་བྱེད་པ་ནི་རྒྱལ་སྐྱེས་རྣམས་གྱིས་སྦྲ་བ་ལམ་དུ་འབྱེར་ཚུལ་གྱི་ ལག་ལེན་ཡིན་ཅོ་ཞེས་བཤོ། །

³ C’est une des trois formes de patience liée au fait d’être prêt à endurer toutes les difficultés alors que l’on cherche à réaliser l’éveil et que l’on veut accomplir le bien d’autrui.